

arallegim

Surrealisme i meravella: el 'Philémon' de Fred

XAVI SERRA

En tots els mapes del món, entre Europa i el continent americà, unes lletres formen les paraules oceà Atlàntic.

Convenció cartogràfica? Potser sí, però en el món de *Philémon*, aquestes lletres no són símbols, sinó illes amb forma de lletres, un arxipèlag màgic que existeix i alhora no existeix i en el qual, per tant, pot succeir-hi qualsevol cosa. Els viatges surrealistes de *Philémon* i el seu burro, Anatole, pels mons de les lletres estan considerats un dels grans clàssics del còmic modern francès, potser l'obra europea que millor ha sabut invocar el sentit de la meravella del Windsor McCay de *Little Nemo in Slumberland* i el surrealisme i la imaginació del Jonathan Carroll d'*Alicia en el país de les meravelles*.

L'edició integral en tres volums dels 16 àlbums de *Philémon* porta per primera vegada a les llibreries un còmic que fins ara només s'havia publicat de forma incompleta als 80 a *Cavall Fort* (adaptat al català per Albert Jané com *Filalici*) i a la revista *Gran Pulgarito*. *Philémon* és la gran obra de Fred (1931-2013), gran explorador de les possibilitats poètiques del còmic, que va ser director artístic i autor de les portades de *Hara-Kiri*, on també va publicar *Petit cirque*. Un gran mestre que la magnífica edició d'ECC permet finalment admirar com es mereix. ♦

PHILÉMON
(INTEGRAL I)
FRED
ECC
304 PÀG./35 €

BETTMAN ARCHIVE

“Tots volem que ens vegin”

MARINA PORRAS

Dubto que hi hagi algú que, havent llegit unes quantes pàgines d'aquesta novel·la, no hagi buscat a Google alguna cosa semblant a “Charles Manson assassinats 1969” i no s'hagi entretingut a mirar les fotos escabroses d'aquesta massacre que va sacsejar els Estats Units. Es tracta dels assassinats comesos per un grup de *hippies* que vivien en una comuna abduïts per la figura xamànica de Charles Manson, una mena de guru espiritual que s'ha convertit en icona de l'horror. A les imatges es veu la casa desballestada, les pintades vandàliques, la cara de boig que fa Manson arrossegat per la policia, i moltes fotos de les noies que van cometre aquests assassinats, somrient i amb posat angelical mentre desfilen cap al judici. Aquests són els fets (i aquestes són les noies) que han inspirat la primera novel·la d'Emma Cline, una autora de 26 anys que ha rebut un

LES NOIES
EMMA CLINE
ANAGRAMA
TRADUCCIÓ
D'ERNEST RIERA
312 PÀG./19,90 €

avançament de dos milions de dòlars per aquest llibre. Podem sospitar que sense la morbositat lligada a aquest crim Cline no hauria obtingut aquest ressò. Però ¿és aquesta una simple novel·la comercial amb una aura *hipster* i prestigiosa del segell Anagrama? De cap manera.

L'Evie és una adolescent de 14 anys que viu en una ciutat del cinturó agrícola de Califòrnia. Ni prou llesta ni prou guapa, desorientada i avorrida, desesperada perquè li facin cas. Per l'estil acurat i brillant i per l'ambient asfixiant que aconsegueix crear, la primera part d'aquesta novel·la ens recorda *Frankie Addams*, de Carson McCullers –i aquesta no és una referència menor–. Només pel fet d'aconseguir evocar McCullers i el desamparament de l'adolescència, Cline ja mereix el respecte dels lectors. Aquest llibre descriu, amb molta intel·ligència, l'adolescència com a desig de pertànyer (a qualsevol preu). La novel·la s'obre descrivint la fascinació que sent la protagonista quan veu unes noies

(les futures assassines) que travesen un parc mentre van a robar menjar. L'actitud d'indiferència i llibertat i el posat seductor i despreocupat de la líder del grup atrau l'Evie fins al punt de deixar la seva vida de nena acomodada per passar a ser una més al ranxo on els seus nous amics viuen en comunitat. A partir d'aquí, ens ho podem imaginar: la vida pseudoespiritual a la comuna, el descobriment del sexe (i la seva violència), drogues i delinqüència. El relat l'explica la mateixa Evie quan ja és una dona adulta i, per tant, la veu de la narradora recorda però alhora valora des de la maduresa la fragilitat i l'estupidesa de la vida adolescent.

Ben pensada i ben escrita

Les noies funciona molt bé perquè anem descobrint l'enorme (i sorprenent) ventall de recursos de Cline. És un desplegament estilístic tan gran que sembla que la novel·la ens faci ulls. Però potser vol agradar massa, fins al punt que alguns d'aquests virtuosismes van en detriment del contingut de la novel·la. Sembla com si els focs d'artifici formals deixessin en segon lloc la trama, les reflexions i la profunditat que podria arribar a tenir aquest text, que de vegades sembla massa encotillat en una estructura funcional d'escola d'escriptura, que queda petit davant la potència de l'escriptura de Cline. Malgrat aquests inconvenients, la novel·la no decau perquè està molt ben pensada i escrita, amb una veu que no pretén judicis que sonarien ridículs. “Al meu llibre ningú no aprèn res ni va a millor”, deia Cline en una entrevista. Això és així fins al punt que, passats els fets criminals (en què ella no va participar), l'Evie diu: “Almenys la Suzanne (la líder de la secta) ha rebut la redempció que segueix la condemna, mentre que jo tan sols vaig obtenir la flama apagada de qui passava per allà [...] mig esperant i mig aterrida que mai ningú no em vingués a buscar”. Aquesta capacitat per veure tan clara la brutalitat en les coses mostra que Cline no és només una autora comercial que ha triat un tema atractiu. ¿És, però, una escriptora brillant? L'autora ha dit que està preparant una segona novel·la, i em temo que serà allà on pongui aquesta pregunta. ♦

Fitxatge al mercat argentí

ALBERT FORNS

Ha de ser ben difícil, escriure novel·les lluny de la teva llengua materna. Perquè una llengua és un sistema de valors, un

humor, un tarannà, una manera d'entendre el món. N'hi ha que mai s'hi veurien amb cor, i en canvi n'hi ha que ho aconsegueixen amb èxit, com és el cas de Silvana Vogt (Morteros, 1969), gràcies a la determinació per sobreviure i reinventar-se lluny de casa. Tot i néixer a l'Argentina, l'autora de *La mecànica de l'aigua* narra en un català solvent l'ateratge a Barcelona de la Vera, el seu alter ego, fugint del terrible corralito, que Vogt retrata a les primeres

pàgines del llibre amb una crueta que esgarrafa. Construïda trenant dues trames paral·leles, aquesta autobiografia ficcionalitzada contraposa l'eclosió barcelonina de la Vera amb la trista història d'Eliseu Mussol, un editor català llegendari, fet que permet llegir el llibre com un *roman à clef*, identificant rere l'enfonsament de l'empresa que dirigia Mussol –sota el qual s'amaga Isidor Cònsul, que va dirigir Proa entre el 1998 i el 2009–, la decadència de l'editorial més important del país.

Com tots els debuts, *La mecànica de l'aigua* és també una exhibició de tot el que pot arribar a fer l'autora. Entre les virtuts del llibre hi ha escenes quotidianes fantàstiques –la parella que decideix deixar-ho a

LA MECÀNICA DE L'AIGUA
SILVANA VOGT
EDICIONS DE 1984
192 PÀG./17 €

la nevera dels iogurts– i una sorprenent capacitat per parlar d'un sentiment literàriament tan complex com l'amistat. La tendresa entre adults i infants, la silenciosa complicitat d'uns amics de tota la vida o la relliscosa amistat entre homes i dones, totes conjugades amb talent i naturalitat. També l'alteritat en l'estranger que descobreix Barcelona, una ciutat on el principal i l'entresòl transformen qualsevol segon pis en un quart, i el miserable laberint burocràtic a què sotmetem els nouvinguts per regularitzar la seva existència.

Passió de tango

El llibre també té algunes pegues: per molt que la protagonista s'en-

rigui de l'aprenent d'escriptor argentí, “el que es creu la reencarnació del Cortázar, el que viatja a París amb *Rayuela* sota l'aixella”, *La mecànica de l'aigua* és plena de diàlegs afectats, com “Sembles tristeta / És per culpa de Chopin”. També hi ha una saturació de sentències profundes –“I després es va posar a ploure sobre la terra i sobre el cor de l'Eliseu”– i frases de tango, com ara “famèlics del cos de l'altre, se sacien fins a l'extenuació”, que farien de molt bon ballar.

Un excés de sucre que no treu mèrit a aquest nou fitxatge per a la literatura catalana, que encara va curta de visions que l'eixamplin i la facin més multicultural. ♦